

Stadsoases bezweren de opwarming

Wat heeft Nantes dat wij nog niet hebben? Ons toekomstige klimaat. Reden genoeg om daar te kijken wat ons te wachten staat en te ervaren hoe die stad – met steun van de bevolking – omgaat met klimaatverandering.

REPORTAGE KLIMAAT

Picknicken in het park, luieren in de zon, een potje schaken in de schaduw van het kasteel, verkooling zoeken in een vijver. De inwoners van Nantes leven graag buiten. Op een bankje in de botanische tuin, op een terrasje aan de Loire of langs een sportveldje, overal koesteren mensen zich in het warme septemberzonnetje.

Over enkele tientallen jaren zal het klimaat in Nederland volgens het KNMI min of meer vergelijkbaar zijn met dat van plaatsen als Nantes, Poitiers en Bordeaux. Wie zich daarop wil voorbereiden, kan dus het beste in Frankrijk een kijkje gaan nemen. Veertig vertegenwoordigers van gemeenten, ingenieursbureaus en waterschappen maakten een studiereis naar Nantes. Een goede keus: er is geen stad beter geschikt om een blik in de toekomst te werpen dan de geboorteplaats van schrijver en visionair Jules Verne.

Tropische dagen

De stad aan de Loire heeft – net als Nederland – een gematigd zeeklimaat en wisselvallig weer. De zon schijnt er tweeduidig uren per jaar. Het is er doorgaans 2 graden warmer dan in Nederland. De winters zijn milder, maar meestal sterk bewolkt. Het regent er ook veel, behalve dan afgelopen zomer, toen viel er nauwelijks een druppel. Het aantal tropische dagen, warmer dan 30 graden, neemt de laatste jaren toe. Dat is bijrijpe: ook in Nantes staat het

klimaat niet stil. De stadsregio kan zich schrap zetten voor een klimaat dat lijkt op dat van Lissabon. Het kan er dan wel 3 graden warmer worden. De stadsregio Nantes Métropole bestaat uit 24 gemeenten en is net zo groot als de provincie Utrecht. Nantes bloeit: er moeten ieder jaar zesduizend woningen worden gebouwd om de groeiende populatie onderdak te geven. Na de sluiting van de scheepswerven in de jaren 80 is Nantes in de versukkeling geraakt. Inmiddels bloeit de stad weer op en wordt er veel geïnvesteerd in kunst en cultuur.

Pompen of verzuipen

Problemen zijn er ook. Er zijn driehonderd pompen nodig om de stad droog te houden. Het elektriciteitsnet is kwetsbaar. Het water uit de drinkwaterafabriek komt vaak te warm uit de kraan, waardoor er kans is op ziektes. Treinen met gevaarlijke stoffen denderen dwars door de stad. Honderden Afrikaanse vluchtelingen hebben een tentenkamp opgesteld in het centrum. Bij hevige stortbuien staan veel straten blank. Julie Laernoës (81) is een bevlogen half-Nederlandse, half-Franse klimaatwethouder. Zij streeft naar een duurzame stad, waarin cultuur en de voorbereiding op de klimaatverandering hand in hand gaan. Een stad waar het gezond en prettig wonen en werken is. In 2030 wil Nantes de uitstoot van broeikasgassen hebben gehalveerd. Het gebruik van hernieuwbare energie moet tegen die tijd zijn verdrieduigend en de stad

met dan zijn voorbereid op extreme weersomstandigheden, zoals hoosbuien, vier keer zo veel tropische dagen, een stijgende zeespiegel en grote droogte. Er is een slordige 100 miljoen euro voor uitgetrokken om het gedrag van burgers en bedrijven te veranderen, de gezondheid en de kwaliteit van leven te bevorderen, lokale bronnen te beschermen en duurzaamheid te stimuleren.

Burgerdebat

Het autoverkeer in de stad wordt ontoemdigd dat moet halveren tussen nu en 2030. Daarom krijgen fietsers en voetgangers overall voorrang, 3 procent van de inwoners gebruikt de fiets, dat moet 12 procent worden. Overal in de stad zijn fietsstraken geschilderd of fietspaden aangelegd. Op tientallen punten staan in totaal 1230 huurfietsen klaar. Er wordt flink in schoner openbaar vervoer geïnvesteerd. De tram is opnieuw geïntroduceerd en krijgt er binnenkort flink wat kilometers rails bij. Winkels langs de uitvalswegen worden weer naar

het centrum gehaald. Woningen worden aangesloten op stadsverwarming. Julie Laernoës: „Belangrijk is dat burgers meedenken en meedoen. We hebben draagvlak nodig, daarom moeten de ideeën van onderop komen. We hebben twee jaar lang gesprekken en debatten met burgers gevoerd. In zalen, op straat en op internet. Het kostte zes ton, 1 euro per inwoner, en het werkt.

Maar liefst 53.000 inwoners deden mee met discussies over onze klimaatimpact en ideeën om de stad leefbaar te houden. Enkele onafhankelijke burgers hebben een rapport met 33 aanbevelingen voor de stad opgesteld. Die hebben we als bestuur overkort overgenomen.

Met crowdfunding is een groot zonnepaneelpark buiten de stad opgezet. Tientallen publieke gebouwen in de stad krijgen zonnepanelen. De stad telt nu 300.000 bomen en er worden in 2017 met landschapsarchitecten ieder jaar duizend zelfgekoekte bomen bij geplant. Om de

jonge boompjes te laten acclimatiseren en tegelijk de bevolking te laten zien welke gevarieerde boomsoorten er nu weer bijkomen, worden ze op een voormalige parkeerplaats langs de Loire tentoongesteld, voordat ze de grond in gaan. In de gasfulteerde en betegelde binnenstad van Nantes wordt het in de zomer erg heet. Om hitte-stress te verminderen komen er stadsoases: pleintjes met veel groen, bomen voor de schaduw en water voor verkoeling. Versteende straten worden vervangen door appartementen met groen eromheen, waar water in kan wegzakken. Er komen meer verdiept aangelegde speelweides die regenwater kunnen opvangen.

Eiland

Tien tot twintig dagen per jaar trest de Loire buiten zijn oevers. Dat vindt het stadsbestuur niet erg, als het probleem maar beheersbaar blijft. Nantes wil liever leren leven met een overstromingsrisico dan daar met alle geweld tegen te strijden. Wie wil

bouwen in een potentieel overstromingsgebied, doet dat volledig op eigen risico. Om het historische hart van de stad te ontlasten, wordt een nieuw stadscentrum gevormd op een groot eiland in de Loire, het Ile de Nantes. Vroeger was dat een smerig haventerrein met vervuilde grond, nu zitten in de Hangar à Bananes op de Quai des Antilles de grootste cafés, eettentjes en kunstateliers.

Grasdak

Vroeger keerde Nantes de Loire de rug toe, nu wordt de rivier omrand. Stiele kadest zijn vervangen door een wandelpad rond het eiland. Overal is moderne kunst te zien. Twee ziekenhuizen in de oude stad worden in 2026 vervangen door een groot nieuw hospitaal op het eiland. Daar staan al appartementen, hotels, winkels, scholen, musea, een machinepretpark en een nieuwe grote rechtbank. De duurzame lagere school heeft er liever leren leven met een overstromingsrisico dan daar met alle geweld tegen te strijden. Wie wil

„De inwoners aan het woord, een dosis leef en kunst zijn recepten voor een succesvolle inrichting.

Klimaatadviseur
Thomas Klomp

ingenieurs die er onlangs op studiereis waren, keken hun ogen uit. Niet omdat ze nu zo veel nieuwe ideeën hadden gezien. Alles wat in Nantes gebeurt, is ook in Nederland al bedacht en hier en daar in praktijk gebracht. Maar het reisgezelschap was wel onder de indruk van de manier waarop de Franse bestuurders hun inwoners bij de plannen wisten te betrekken, door maar liefst twee jaar lang met hen in gesprek te gaan en hun ideeën serieus te nemen. „Dat is de kracht van Nantes. Zo creëer je draagvlak voor een gezonde toekomst in een warm klimaat”, vatte Maarten Loeffen van de organiserende vereniging Stadswerk de indrukken samen. „In Nederland zijn we best ver met aanpassingen aan de klimaatverandering, maar vaak ook te angstig op bestuurlijk en ambtelijk niveau. De inwoners aan het woord, een dosis leef en een kleine kunstinjectie zijn recepten voor een succesvolle inrichting”, zegt klimaatadviseur Thomas Klomp. Ook het bomenbeleid oogst

Grote foto: Nantes krijgt stadsoases: pleintjes met veel groen, bomen voor de schaduw en water voor verkoeling.

Rechtsboven: Nieuwe boompjes worden tentoongesteld voor ze worden geplant.

Rechtsonder: Speelveldjes worden verdiept aangelegd om als waterberg te dienen.

FOTO'S DE LIMBURGER

bewondering. In Nederland worden vooral luiftoerput bomen geplant, die gemakkelijk te onderhouden zijn. „Liefdeloos groen”, aldus een van de deelnemers aan de studiereis. „In Nantes is vergroening een strategie, in Nederland is het vaak een opgave.”

Spons

Niettemin is er nog veel werk aan de winkel om de Franse stad klaar te maken voor de klimaatverandering. „De stad ligt nog vol met beton en asfalt. Nantes is nog zeker geen spons”, zegt een van de deelnemers. Maar wie het de inwoners vraagt, krijgt te horen dat het leven in Nantes geen straf is. Tot laat in de avond is het gezellig druk op de terrasjes in het historische stadshart. Het blijft er aangenaam warm. Dat is een mooi vooruitzicht. Straks kunnen we ook in Nederland leven als god in Frankrijk.

Reageren?
peter.bruijns@delimburger.nl

DOOR PETER BRUIJNS

